

ODBACITE ILUZIJE, PRIPREMITE SE ZA BORBU!

PROLETERI SVIH ZEMALJA, UJEDINITE SE!

Ko iole poznaje stvarno stanje našeg pokreta, taj ne može ne vidjeti da su se elementi oportunizma, nagomilani usred opšte kontrarevolucionarne ofanzive od strane imperijalizma i revizionizma, u prethodnim decenijama sve više prilagodili potrebama velike buržoazije i zemljoposjednika. S većim ili manjim uticajem, ova bolesna pašcad svim sredstvima šire buržoasku ideologiju i žrtvuju kardinalne interese proletarijata zarad kratkotrajnih interesa svojih sektii. Oni skreću klasu i narod s revolucionarnog puta na put parlamentarnog kretenizma, oni bojažljivo osporavaju svemoć revolucionarnog nasilja, od klase i naroda oni traže da osvajanje vlasti kroz narodni rat i uspostavljanje nove demokratije zamjene s osvajanjem groša.

Teorijski rad komunista u formaciji mora biti obavljen u najstrožem odnosu s gorućim problemima klasne borbe – i samo bi naivna budala ili svjesna izdajica mogla osujetiti borbu za obnovu teoretskih osnova marksizma u epohi teorijske zbrke kroz koju pokret sada prolazi. Sva moć modernog radničkog pokreta zasniva se na teorijskom saznanju – i baš zato je u interesu proleterse mase da se najživlje i najpodrobnije pozabavi s teorijskim obračunom s revizionizmom.

Revizionizam je u krizi, ovo je naravno tačno. On nije uspio spasiti stari poredak i poraziti revoluciju. Strateški gledano, reakcionarni karakter revizionizma osuđuje ga na poraz i mračnu grobnicu istorije – ali taktički gledano, iskustvo međunarodnog proletarijata neprekidno dokazuje da revizionizam nije mrtav i da on predstavlja glavnu opasnost za Međunarodni komunistički pokret i Svjetsku proleteršku revoluciju. Dakle, mi moramo prezirati revizionizam – ali moramo shvatiti svaki susret s njim, svaku bitku i svaki njegov oblik ozbiljno. Vulgarizacija, razvodnjavanje, napuštanje Marksovog učenja zarad kratkoročnih praktičnih dobitaka male grupe nanijelo je najveću štetu daljem razvoju radničkog i narodnog pokreta na prostoru bivše Jugoslavije.

Niko nije bolje razumio važnost teorije od velikog Lenjina:

„Bez revolucionarne teorije ne može biti ni revolucionarnog pokreta. Nemoguće je dovoljno naglasiti koliko je potrebno insistirati na toj misli u vreme kad oduševljavanje najužim oblicima praktične delatnosti ide ruku pod ruku s modnim propovedanjem oportunizma. A što se tiče ruske socijal-demokratije, značaj teorije za nju pojačavaju još tri okolnosti koje se često zaboravljaju, naime: prvo, što se naša partija tek formira, što ona tek izgrađuje svoju fizionomiju i još ni izdaleka nije prečistila račune s drugim pravcima revolucionarne misli, koji prete da odvuku pokret s pravilnog puta. Naprotiv, baš najnovije vreme odlikovalo se (kao što je to ekonomistima već odavno pretskazivao Akselrod) oživljavanjem nesocijal-demokratskih revolucionarnih pravaca. U takvim uslovima, greška koja na prvi pogled „nije važna“ može izazvati najžalosnije posledice, i samo kratkovidni ljudi mogu smatrati da su frakcijski sporovi i strogo razlikovanje nijansa neblagovremeni ili izlišni. Od učvršćivanja ove ili one „nijanse“ može zavisiti budućnost ruske socijal-demokratije za mnogo i mnogo godina.“¹

Neosporno je da se „zamjerke“ starog i novog revizionizma protiv partije, svemoći revolucionarnog nasilja, diktature proletarijata, nove demokratije i samog marksizma-lenjinizma-maoizma, prvenstveno maoizma, svode na udaljavanje od socijalističke ideologije i samim tim jačanje buržoaske ideologije u njenim raznovrsnim idealističkim nijansama. Ponuditi odlučan otpor tim napadima, štetnom uticaju revizionizma unutar klase i naroda, razgoliti kroz dvolinijsku borbu u žaru klasne borbe na sve moguće načine renegatstvo tog taloga radničkog pokreta – to je strateški princip koji, usred opšte revolucionarne situacije koja se počinje razvijati širom planete, sve više postaje hitna taktička obaveza.

Ovo zahtjeva da komunisti u formaciji koji nastoje rekonstituisati Komunističku partiju Jugoslavije podignu, brane i prvenstveno primjenjuju našu svemoćnu i tačnu univerzalnu ideologiju – marksizam-lenjinizam-maoizam, prvenstveno maoizam – ili će njihovi napori biti uzaludni. Kako to objašnjava veliki Lenjin;

*„Kad o samostalnoj, od samih radničkih masa u samom toku njihova pokreta izgrađivanoj ideologiji ne može biti ni govora, onda se pitanje postavlja samo ovako: **buržoaska ili socijalistička ideologija. Sredine tu nema** (jer čovečanstvo nije izgradilo nikakvu „treću“ ideologiju, i uopšte u društvu koje razdiru klasne suprotnosti ne može ni biti nikad vanklasne ili natklasne ideologije). **Zato svako smanjivanje socijalističke ideologije, svako udaljavanje od nje znači samim tim jačanje buržoaske ideologije.**“²*

U mnogim terminološkim i konceptualnim aspektima na prvi pogled izgleda kao da se oportunisti različitih „pravaca“ znatno razlikuju, da se čak i suprotstavljaju jedni drugima. Kritika „lijevog“ i desnog oportunizma u revolucionarnom pokretu treba da očisti ovaj teren terminološke kontroverze i demonstrirati zajedničku buržoasku suštinu oportunizma svih vrsta.

Marksovo učenje ne samo da je sposobno teoretski pobiti „lijevi“ i desni oportunizam (svakom svjesnom komunisti jasno je da revizionizam ne može ponuditi nijedan komadić nove misli koju marksizam-lenjinizam-maoizam, prvenstveno maoizam, već nije zgazio, ismijao, pretvorio u prah.) nego je jedino u stanju da oportunizam svih vrsta objasni kao istorijsku pojavu, kroz njegove klasne korijene. Privremena prevlast revizionizma u radničkom pokretu stoga nije posljedica teorijske nemoći marksizma – već predstavlja pozvano, ali nesvjesno oruđe, kojim proletarijat koji juriša naprijed da očisti imperijalizam, birokratski kapitalizam i polufeudalizam s lica planete ispoljava svoju trenutnu kolebljivost, da bi ga na kraju kroz narodni rat neizbježno daleko odbacio od sebe.

Uprkos subjektivnoj snazi Međunarodnog komunističkog pokreta i opšte kontrarevolucionarne ofanzive kroz koju svijet sada prolazi počevši od 80-ih godina prošlog vijeka*, objektivni odnosi klasnih sila otkrivaju da se nalazimo u strateškoj ofanzivi Svjetske proletherske revolucije**; udarne brigade Svjetske proletherske revolucije se dižu i dizat će se sve više, nepokolebivo i hladnokrvno

* Govorimo o opštoj kontrarevolucionarnoj ofanzivi čiji je cilj osujećivanje revolucije kao glavne istorijske i političke tendencije u svijetu danas. Ko napada revoluciju? Imperijalizam i revizionizam. Ali od njih dvoje, američki imperijalizam je glavni – oni predvode ovu ofanzivu, u pokušaju da uspostave sebe kao jedinu hegemonističku supersilu u svom sukobu s atomskom supersilom (Rusijom) i drugim imperijalističkim silama. Ova ofanziva je opšta iz dva razloga: zato što je svugdje oslobođena od strane svjetskih imperijalista, revizionista i reakcionara, i zato što se odvija u svakoj sferi: ideološkoj, političkoj i ekonomskoj, iako je usredsređena na političku. Moramo se uhvatiti u koštac s ovim činjenicama, analizirati ih i dobro ih shvatiti, baš kao što bismo to uradili s bilo kojim pitanjem. (Gonzalo, „O kampanji ispravljanja zasnovanoj na proučavanju dokumenta „Izbori, ne, narodni rat da!“ - prevod naš.)

** S ovim, mi ne tvrdimo da se danas odvija konačna ofanziva. Mi se nalazimo u odbranbenoj fazi strateške ofanzive.

razbijajući iluzije nakaradne, parazitske i metafizičke buržoaske ideologije i njenih poslušnih lakeja u revolucionarnom i narodnom pokretu!

Komunisti u formaciji ujedinjeni unutar KR-KPJ, vođeni istorijskim iskustvom Svjetske proleterske revolucije, shvataju da revizionizam čini glavnu opasnost za revoluciju i da je borba protiv imperijalizma i sve reakcije neodvojiva od borbe protiv štetnog uticaja revizionizma unutar klase i naroda. Borba za teorijske osnove marksizma i njegove osnovne postavke je neodvojiva od borbe protiv buržoaske ideologije i njenog uticaja u Međunarodnom komunističkom pokretu – i ovo je borba koju moramo neprestajno voditi dok proletarijat s gvozdenom metlom ne zbriše te izdajničke izrode s lica planete zajedno s imperijalizmom i svom reakcijom.

MARKSIZAM-LENJINIZAM-MAOIZAM JE NAUČNA IDEOLOGIJA MEĐUNARODNOG PROLETARIJATA.

Za vođenje odlučne i ispravne borbe protiv oportunizma, potrebno je ne samo razjasniti čemu se protivimo, već definisati i načela koja čine osnovu našeg jedinstva. Komunisti su uvijek bili jasni u tome da je osnovno načelo njihovog jedinstva naučna ideologija proletarijata – danas marksizam-lenjinizam-maoizam, prvenstveno maoizam – te da je upravo jedinstvo oko ideoloških principa ono što organizaciji daje koheziju i dozvoljava ispravno i probitačno vođenje linijske borbe usred postojanja različitih političkih linija.

U ovom dokumentu izloženi su u sažetom obliku ideološki principi na kojima se Komitet za rekonstituciju Komunističke partije Jugoslavije zasniva. Osobnosti date konkretne situacije i zadaci koji iz te situacije neposredno proističu odredit će formu organizacije i metode rada, što će dovesti do konkretizacije ideoloških principa za potrebe naše revolucije. Stoga čitaoc treba biti svjestan da cilj ovog dokumenta nije da napravi sistematsko izlaganje proleterske ideologije i proleterskih koncepcija, već da razjasni naše stavove.

Pri tome se bez težnje za lažnom originalnosti Komitet za rekonstituciju Komunističke partije Jugoslavije, na osnovu nepobitne istorijske činjenice da je na Prvom kongresu Komunističke partije Perua marksizam-lenjinizam-maoizam definisan, za potrebe ove diskusije poziva na dokument „O marksizmu-lenjinizmu-maoizmu” iz zbirke dokumenata Prvog kongresa Komunističke partije Perua održanog februara 1988. godine.

1. MANIFESTO JE NAŠA POLAZNA TAČKA

U januaru 1848. godine, u Komunističkom manifestu koji su sastavili Marks i Engels, uspostavljeni su teorija i program proletarijata. S genijalnom jasnoćom i reljefnošću, Marks i Engels ocrtavaju jedan cjelokupan pogled na svijet koji je posljedica nastavljanja i dovršavanja s pozicije, položaja i interesa međunarodnog proletarijata triju najnaprednijih idejnih struja koje je čovjek do tog momenta stvorio: klasične njemačke filozofije, klasične engleske političke ekonomije i francuskog socijalizma. Manifest predstavlja Marksove poglede koji u svojoj cjelokupnosti daju savremeni materijalizam i naučni socijalizam.

U oblasti filozofije, *Manifest* predstavlja izvanredan primjer primjene teorije savremenog – to jest dijalektičkog – materijalizma, pokazavši da je postojanje klasa povezano samo s određenim istorijskim fazama razvitka proizvodnje. Engels objašnjava;

„Osnovna misao koja se provlači kroz Manifest: da ekonomska proizvodnja i iz nje nužno nastala društvena struktura svake istorijske epohe sačinjava osnovicu za političku i intelektualnu istoriju te epohe; da je, prema tome (od raspadanja prastare zajedničke svojine zemlje), čitava istorija bila istorija klasnih borbi, borbi između eksploatisanih i eksploatatorskih, između potčinjenih i vladajućih klasa na različitim stupnjevima društvenog razvitka; ali da je ta borba sada dostigla takav stupanj na kome se eksploatisana i ugnjetena klasa (proletarijat) više ne može osloboditi od klase koja nju eksploatiše i ugnjetava (od buržoazije) a da u isto vreme zanevek ne oslobodi i celo društvo od eksploatacije, ugnjetavanja i klasnih borbi – ova osnovna misao pripada jedino i isključivo Marksu.“³

Dijalektika eksproprijacije eksproprijatora je prikazana – kapital se formira eksproprijacijom slobodnih proizvođača koji više ne posjeduju sredstva za proizvodnju – buržoazija transformiše pojedinačna sredstva za proizvodnju u društvena i stvara proporcionalno s krupnom industrijom klasu najmnih radnika, svog vlastitog grobara koji, Marks i Engels objašnjavaju, uspostavlja individualnu svojinu ali na temelju društvene svojine zemljišta i sredstava za proizvodnju proizvedenih samim radom.

Kako se dostiže ova tačka? Marks i Engels objašnjavaju:

„Kad se proletarijat u borbi protiv buržoazije nužno bude ujedinio u klasu, kad bude revolucijom postao vladajuća klasa i kad kao vladajuća klasa nasilno ukine stare odnose proizvodnje, on će s tim odnosima proizvodnje ukinuti i uslove opstanka klasne suprotnosti, klase uopšte, a time i svoju sopstvenu klasnu vladavinu.“

Na mesto starog buržoaskog društva s njegovim klasama i klasnim suprotnostima stupa udruženje u kome je slobodni razvitak svakog pojedinica uslov slobodnog razvitka za sve.“⁴

Shvativši protivrječnost između težnje proletarijata k besklasnom društvu, i njegovog neposjedovanja naučne ideologije – da proletarijat i može i ne može – Marks i Engels su u ovim crtama analizirali da se dijalektički izlaz sastoji upravo u organizovanju proletarijata u partiju; da kao partija proletarijat uspostavlja diktaturu; da naoružan diktaturom ukida klase.

Marks i Engels su u gorespomenutom predstavili glavno u Marksovu učenju – objašnjenje svjetsko-istorijske uloge proletarijata kao stvaraoca socijalističkog društva. Ako bismo sebi postavili zadatak da proučimo i razjasnimo svaku dijalektičku protivrječnost u *Manifestu*, ubrzo bismo završili u najbližoj ludnici. Naš zadatak nije to učiniti, nego samo dokazati da pojava marksizma na avanscenu nije bila istorijska slučajnost, već neophodnost koja ne zavisi od volje ljudi; to je učenje koje se pojavljuje s modernim proletarijatom i koje potonjeg prati tokom cijele epohe društvene revolucije. Marksizam je koncepcija proletarijata; posljednje klase u istoriji, čije razumijevanje svijeta je naučno. To je vrlo važno naglasiti, jer ako izgubimo iz vida da je marksizam koncepcija proletarijata mi iz marksizma čupamo njegovu živu dušu, pretvaramo ga u pitanje metodologije, što bi istovremeno bio ustupak buržoaskoj teoriji saznanja i podrivanje teoretskih temelja marksizma.*

* Svesti marksizam na pitanje metodologije bi značilo da on nema osnove – što ne može biti dalje od istine. Veliki Lenjin objašnjava: „Marksizam je izvojevao sebi svoj svetsko-istorijski značaj kao ideologija revolucionarnog proletarijata time što marksizam niukoliko nije odbacio najdragocjenija dostignuća buržoaske epohe, već je, naprotiv, usvojio i preradio sve što je bilo od vrednosti u više od dvehiljadogodišnjem razvitku ljudske misli i kulture.“ (5)

Dakle, *Manifest*, ta pjesma nad pjesmama marksizma, je početna i temeljna tačka Međunarodnog komunističkog pokreta, program komunista do komunizma – jedna čvrsto sazdana građevina – izlaganje koje je uspostavilo cjelovito jedinstvo koje se docnije u dijalektičkom procesu razvoja kroz velike skokove, razumije se, u kupeli klasne borbe, razvilo u marksizam-lenjinizam, a zatim u marksizam-lenjinizam-maoizam.

Cjelokupno iskustvo moderne istorije, posebno revolucionarna borba proletarijata svih zemalja od pojave jedinstva uspostavljenom u Manifestu nesumnjivo su pokazala da je marksistički pogled na svijet jedini pravi izraz interesa i gledišta revolucionarnog proletarijata.

„Marksovo učenje je svemoćno, jer je ono tačno. Ono je potpuno i skladno, ono daje ljudima celovit pogled na svet, pogled koji se ne miri ni s kakvim sujeverjem, ni s kakvom reakcijom ni s kakvom odbranom buržoaskog ugnjetavanja.“⁶

U poređenju, buržoaski ideolozi su uvijek u sukobu sa samim sobom: njihova uloga je da čuvaju stari poredak zasnovan na eksploataciji i reakciji prerušavajući se u napredak i progresivnost. Buržoaska ideologija izvrće stvarnost, deformiše je i stoga ne može da je razumije onakvu kakva jeste, ne može da shvati protivrječnosti i ponudi odgovore.

„Jedini zaključak koji se izvodi iz mišljenja marksista da je Marksova teorija objektivna istina jeste ovaj: idući putem Marksove teorije, mi ćemo se sve više i više približavati objektivnoj istini (ne iscrpljujući je nikada); idući bilo kojim drugim putem, mi ne možemo dospeti ni do čega drugog sem do konfuzije i laži.“⁷

Kako to objašnjava veliki Lenjin, idući putem Marksove teorije, mi se približavamo objektivnoj istini. Međutim, svako ko ima i najmanji uvid u filozofiju zna da marksizam nije beživotna dogma, već se u teoriji i praksi uvijek razvijao prema višoj istini. To je dijalektički proces koji se kao i ostali dijalektički procesi razvija kroz velike skokove. Postoje, naravno, i srednji i mali skokovi bez kojih se veliki ne bi mogli razumijeti, planinski lanac se ne sastoji samo od najvišeg vrha – ali samo on određuje najvišu tačku. Kako bi se razvilo jedinstvo uspostavljeno u *Manifestu* u svojoj cjelokupnosti, potreban je dakle veliki skok. Veliki jer razvija sva tri sastavna dijela marksizma; filozofiju, političku ekonomiju i naučni socijalizam.

2. MARKSIZAM-LENJINIZAM: MARKSIZAM U ERI IMPERIJALIZMA I PROLETERSKE REVOLUCIJE.

Velika Oktobarska socijalistička revolucija obilježila je početak jednog od najvećih, najtežih i bez najmanjeg preuveličavanja može se reći svjetsko-oslobodilačkih zaokreta u istoriji čovječanstva. Ona je predstavljala kraj svjetske buržoaske revolucije i otvaranje nove ere, ere imperijalizma i proleterske revolucije – kraj predrevolucionarnog perioda u kojem je proletarijat bio preslab da uspostavi svoju diktaturu, te je bio prisiljen stajati iza buržoazije pokušavajući je natjerati da završi vlastite demokratske revolucije i otvaranje onog perioda u kojem proletarijat preuzima zadatak uništavanja imperijalizma, birokratskog kapitalizma i polufeudalizma. Drugim riječima, otvaranje onog perioda u kojem je proleterska revolucija postala direktna praktična neizbježnost.

Lenjinizam se pojavio na avanscenu kao marksizam u ovim novim uslovima klasne borbe proletarijata. Shodno tome, neophodno je istaći kako je Lenjin razvio marksističku filozofiju, političku ekonomiju i naučni socijalizam.

U oblasti marksističke filozofije: Lenjin u svojim djelima „Materijalizam i empirokriticizam“ i „Filozofske sveske“ uspostavlja dijalektičko materijalističku teoriju saznanja. On također započinje zadatak produbljivanja suštine dijalektike – utvrdivši da je „U pravom smislu riječi dijalektika izučavanje protivrječnosti u samoj suštini predmeta.“. Ali ovaj zadatak ostaje nedovršen do docnije. Veliki Lenjin kaže:

„Razdvajanje jednog i saznanje njegovih protivrečnih delova (vidi citat iz Filona o Heraklitu na početku III odeljka („O saznanju“) Lassalle-ova Heraklita **jeste b i t (jedna od „suština“, jedna od osnovnih, ako ne osnovna, osobenosti ili crta) dijalektike.** Baš tako postavlja pitanje i Hegel (Aristotel u svojoj >>Metafizici<< stalno se m u č i oko toga i bori se s Heraklitom respective sa Heraklitovim idejama.).*

*Pravilnost ove strane sadržaja dijalektike mora biti proverena istorijom nauke. Na ovu stranu dijalektike obično se (naprimjer, kod Plehanova) ne obraća dovoljno pažnje: **identitet suprotnosti uzima se kao zbir p r i m e r a („naprimjer-zrno“; „naprimjer-prvobitni komunizam“. Isto kod Engelsa. Ali to je „radi popularnosti“...] a ne kao z a k o n s a z n a n j a (i zakon objektivnog svijeta.)**“⁸*

I dalje;

*„Identitet suprotnosti (možda bi bilo tačnije reći: njihovo „jedinstvo“? Iako razlika termina identitet i jedinstvo ovde nije naročito bitna; u izvesnom smislu oba su tačna) jeste priznanje (otkrivanje) protivrečnih, uzajamno se isključujućih, suprotnih tendencija **u s v i m pojavama i procesima prirode (uključujući i duh i društvo).** Uslov saznanja svih procesa sveta u njihovom „samokretanju“, u njihovom spontanom razvoju, u njihovom živom životu, **jeste saznanje tih procesa kao jedinstva suprotnosti. Razvoj je „borba“ suprotnosti. Dve osnovne (ili dve moguće? Ili dve u istoj opazene) koncepcije razvoja (evolucije) jesu: razvoj kao smanjivanje i povećavanje, kao ponavljanje i razvoj kao jedinство suprotnosti (razdvajanje jednog na suprotnosti koje se uzajamno isključuju i uzajamni odnosi među njima.***

*Kod prve koncepcije kretanja ostaje u senci **s a m o** kretanje, njegova **p o k r e t a č k a** sila, njegov izvor, njegov motiv (ili se ovaj izvor prenosi napolje – bog, subjekt etc). Kod druge koncepcije glavna pažnja upravlja se baš na saznavanje izvora „**s a m o**“ kretanja. Prva koncepcija je mrtva, siromašna, suha. Druga je životna. **S a m o druga daje ključ za „samokretanje“ svega postojećeg; samo ona daje ključ za „skokove“ za „prekid suprotnosti“, za „pretvaranje u suprotnost“, za uništenje starog i nastanak novog.**“⁹*

Ovdje kudikamo jasno vidimo tendenciju prema monizmu i jednom osnovnom zakonu dijalektike, ali zadatak produbljivanja suštine dijalektike nije ispunjen sve dok ga predsjednik Mao potom nije preuzeo.

U oblasti političke ekonomije: Lenjin uspostavlja da je imperijalizam novi, viši, ali i posljednji stadij kapitalizma. Lenjin objašnjava pojavu monopola, uzimajući kao polaznu tačku spajanje bankarskog i industrijskog kapitala. Dijalektičko jedinство krupne industrije i svjetskog tržišta prikazano u Manifestu, gdje krupna industrija stvara svjetsko tržište, a ovo zauzvrat ubrzava njen razvoj, više se nije nalazilo u eri slobodne konkurencije – već se pronašlo u eri monopolizacije gdje šačica država zauzima monopolističku poziciju na svjetskom tržištu zahvaljujući visokoj

koncentraciji produktivnog kapitala u trustovima. Ove države se u potrazi za maksimalnim profitom bore za kontrolu najvećeg mogućeg dijela viška vrijednosti proizvedenog širom svijeta.

Borivši se protiv revizionističkih – nažalost i dalje aktuelnih* – teorija „progresivne tendencije imperijalizma“, Lenjin uspostavlja da je imperijalizam „reakcija na cijeloj liniji“, parazitski, umirujući kapitalizam. Ovo je suština imperijalizma, čak i ako imperijalizam dovodi do podruštvljavanja proizvodnje, taj proces se odvija kroz zaoštavanje nacionalnog ugnjetavanja, kroz održavanje feudalnih oblika u kolonijama i polukolonijama, a ne kroz njihovo prevazilaženje.

*„Imperijalizam je epoha finansiskog kapitala i monopola koji svugde nose tendencije ka gospodarstvu, a ne k slobodi. **Reakcija na celoj liniji, ma kakav bio politički poredak, krajnje zaoštavanje protivrečnosti i u toj oblasti – rezultat je tih tendencija. Naročito se zaoštava takođe nacionalno ugnjetavanje i težnja za aneksijama...**“*¹⁰

Veliki Lenjin, dakle, uspostavlja da imperijalizam ne rješava protivrečnosti, već ih zaoštava. Ne samo da se imperijalisti ne mogu ujediniti, nego su čak i priče o njihovim pokušajima da to učine samo naivne bajke.

S razvojem imperijalizma dolazi do promjene osnovnih protivrečnosti u svijetu. Drug Staljin, ovladavši marksističko-lenjinističkom teorijom imperijalizma, objašnjava osnovne protivrečnosti u svijetu na ovaj način;

*„Lenjin je nazivao imperijalizam „umirućim kapitalizmom“, Zašto? **Zato što imperijalizam dovodi protivrečnosti kapitalizma do krajnje tačke, do krajnjih granica, iza kojih počinje revolucija. Kao najvažnije** od tih protivrečnosti, treba smatrati tri protivrečnosti.***

Prva protivrečnost – to je protivrečnost između rada i kapitala. (...)

Druga protivrečnost – to je protivrečnost između različitih finansiskih grupa i imperijalističkih država u njihovoj borbi za izvore sirovina, za tuđe teritorije. (...)

Treća protivrečnost – to je protivrečnost između šačice vladajućih „civilizovanih“ nacija i stotina miliona kolonijalnih i zavisnih naroda sveta. (...)

*To su, uopšte uzev, glavne protivrečnosti imperijalizma koje su stari „cvatući“ kapitalizam pretvorile u umirujući kapitalizam.“*¹¹

Podrazumijeva se da bilo koja od ovih osnovnih protivrečnosti može postati glavna i na taj način odrediti razvoj drugih protivrečnosti. U ovom trenutku, tu ulogu igra treća protivrečnost, to jest,

* Kažemo i dalje aktuelnih teorija, jer su itekako i dalje prisutne u svojim raznim oblicima. Međunarodni primjer ovoga je Unión Obrera Comunista Kolumbije-MLM, koji zapovijeda progresivnu tendenciju imperijalizma u polukolonijalnim, polufeudalnim zemljama, te suštinski trockističku teoriju permanentne revolucije u ovim zemljama. Primjer nama nešto bliži jeste revizionistička Partija Rada, koja se, negirajući maoizam, poziva čas na ovu, čas na onu revizionističku teoriju imperijalizma, te je spaja s napamet naučenim „maoističkim“ frazama i „parolama“, ali ne shvativši marksističke kriterije istih – dobija smrdljivi eklektički đeriz. Suštinski, oni vide vanjske pojave koje se ljeskaju na površini, a ne vide one dubinske snage koje će određivati tok događaja.

** Staljin ovdje koristi pojam „najvažnije protivrečnosti“ kao sinonim za „glavne protivrečnosti“. S daljim filozofskim razvojem, sada shvatamo da ovo nije ispravno. U svakom procesu, situaciji ili stvari postoje osnovne protivrečnosti, i samo je jedna od tih glavna u određenom trenutku transformacije. Danas je, na primjer, glavna protivrečnost u svijetu između ugnjetenih nacija i imperijalizma. Ovo, međutim, ne mijenja ispravni društveni i politički sadržaj Staljinove formulacije.

protivrječnost između ugnjetenih nacija i imperijalizma. Ona uslovljava ekstraeksploataciju proletarijata u ugnjetenim i imperijalističkim zemljama – istovremeno, u ugnjetenim zemljama se ostvaruje maksimalni profit na račun profita suparničkih imperijalističkih sila. Dakle, protivrječnost između ugnjetenih nacija i imperijalizma u ovom trenutku određuje i razvoj protivrječnosti između proletarijata i buržoazije kao i između samih imperijalista.

U oblasti naučnog socijalizma: Objasnivši promjene osnovnih protivrječnosti u svijetu, veliki Lenjin je postavio temelje strategije svjetske socijalne revolucije za ovaj period. On je rekao da se centar revolucije preselio na istok; da postoji stapanje snaga: Međunarodni proleterski pokret igra vodeću ulogu, nacionalnooslobodilački pokret je uporišna baza.

„U programu naše partije, usvojenom u martu prošle godine, mi smo, karakterišući približavanje svetske socijalne revolucije, rekli da se građanski rat trudbenika protiv imperijalista i eksploatatora u svim naprednim zemljama počinje spajati s nacionalnim ratom protiv međunarodnog imperijalizma. To potvrđuje tok revolucije i potvrđivaće ga sve više.“¹²

i;

„Socijalna revolucija ne može da se zbude drukčije nego u obliku epohe koja spaja građanski rat proletarijata protiv buržoazije u naprednim zemljama s celim nizom demokratskih i revolucionarnih pokreta, među kojima i nacionalnooslobodilačkih, u nerazvijenim, zaostalim i ugnjetenim nacijama.“¹³

Stoga, veliki Lenjin iznosi da lema revolucionarnog i narodnog pokreta treba spojiti proleterski pokret za izgradnju socijalizma u imperijalističkim zemljama s nacionalnooslobodilačkim borbama u kolonijalnim i polukolonijalnim zemljama – „Proleter i svih zemalja, ujedinite se!“ postaje „Proleter i svih zemalja i narodi svijeta, ujedinite se!“

Sretan čovjek kome je dato da napravi makar jedno takvo golemo otkriće. Ali Lenjinov genij premašio je sve visine, što se, između ostalog, prikazuje time što se njegova otkrića ovdje ne završavaju. Veliki Lenjin je, shvativši suštinsko značenje novog perioda otvorenih klasnih borbi, pripreme snaga za obaranje imperijalizma i osvajanje vlasti od strane proletarijata – majstorski formulisao partiju novog tipa: borbenu organizaciju klase zasnovanu na demokratskom centralizmu, koja se učvršćuje u borbi protiv oportunizma. Dok definiše Lenjinizam, drug Staljin, najdosljedniji učenik velikog Lenjina, vješto ističe osobenosti te nove partije:

„1) Partija kao vodeći odred radničke klase.“ – Partija je operativni štab proletarijata, njen politički i vojni vođa, naoružan s revolucionarnom teorijom.

„2) Partija kao organizovani odred radničke klase.“ – Partija nije „organ klase“, već dio klase. Partija postoji za klasu i vidi svoju svrhu isključivo u njoj.

„3) Partija kao najviši oblik klasne organizacije proletarijata.“ – Partija je vodeći i organizovani odred klase, najviši oblik klasne organizacije proletarijata koji je s potonjim povezan kroz niže oblike njegove organizacije. Partija je kadrovska partija i ima masovni karakter.

„4) Partija kao oruđe diktature proletarijata.“ – Partija je neophodna ne samo za osvajanje vlasti, već i da vodi diktaturu klase kroz čitav prelazni period.

„5) Partija kao jedinstvo volje, nespojivo s postojanjem frakcija.” – Partija je zasnovana na demokratskom centralizmu koji izražava centralizaciju ispravnih ideja. Manjina je potčinjena većini, niže organizacije višima – i svi Centralnom komitetu.

„6) Partija se učvršćuje time što se čisti od oportunističkih elemenata.” ¹⁴ – Partija brani i ojačava svoj klasni karakter time što se čisti od oportunističkih elemenata. Tvrdave se najlakše zauzimaju iznutra.

S konstituisanjem revolucionarnih partija ovog tipa, proletarijat je po prvi put razbio svoje nepokretne barikade i istinski jurišao na nebesa. Klasa je uspjela da razbije oportunizam u svojim redovima, osvoji vlast i uspostavi sopstvenu diktaturu.

Veliki Lenjin nije, mora se naglasiti, postigao ove velike podvige stvarajući raskid s Manifestom, već naprotiv kreativnom primjenom Manifesta. Lenjin je u najstrožem odnosu s gorućim problemima s kojima su se komunisti i revolucionari suočavali u tom trenutku nudio konkretne odgovore – to je postizao kroz linijsku borbu protiv pozicija i linija suprotstavljenih marksizmu unutar revolucionarnog i narodnog pokreta. On je shvatao da se novo nameće porazom starog kroz borbu, da se revolucija ne razvija kao ravna linija, već u oštrim zavojima, da su porazi neizbježni ali se ne trebaju oplakivati, već se lekcije trebaju izvući. Zbog toga veliki Lenjin nikada nije napustio načela marksizma, čak ni usred velikih poraza poput onog 1905. godine. Veliki Lenjin je s robusnom naravi nastavio podržavati, braniti i primjenjivati, samim tim i razvijati, program od 1905. godine – time i vlastitu vodeću misao koja se od 1893. godine do 1905. godine polako razvijala.

Ovo nam pokazuje da se rješavanjem naizgled specifičnog problema jedne zemlje može dati važan doprinos Svjetskoj proleterskoj revoluciji, jer je, bavivši se njima, Lenjin razvio isto ono jedinstvo koje je uspostavljeno u *Manifestu* do novog vrhunca i time se ideologija međunarodnog proletarijata konkretizovala u marksizam-lenjinizam.

3. MARKSIZAM-LENJINIZAM-MAOIZAM: CRVENA ZASTAVA KOJU MI PODIŽEMO, BRANIMO I PRVENSTVENO PRIMJENJUJEMO

Kada je drug Staljin definisao lenjinizam kao novi i viši stadij marksizma naišao je na protivljenje. Marksizam je bio univerzalno prihvaćen, ali su oportunisti kazali da je lenjinizam primjenjiv samo u Rusiji ili samo u zaostalim zemljama, da ne posjeduje univerzalnu valjanost. Drug Staljin je morao voditi borbu protiv ovog lukavog oportunizma koji nije otvoreno odbacio marksizam – već je u ime odbrane marksizma pokušao zadržati njegov daljnji razvitak, kako bi se, prema tome, zadržao i razvitak revolucionarnog pokreta proletarijata.

Danas se maoizam suočava sa sličnom situacijom, jer od pamtivijeka, ništa progresivno nikada nije bilo prihvaćeno u početku. Pređen je dug put od kada je Komunistička partija Perua pod rukovodstvom druga Gonzala započela borbu za priznavanje maoizma: bjelodano je jasno svakom revolucionaru koji je ozbiljno proučavao razvitak Međunarodnog komunističkog pokreta da univerzalna valjanost maoizma biva sve više priznata i da je maoizam izvojevao sebi hegemoniju unutar Međunarodnog komunističkog pokreta. Ali još uvijek postoji borba – nije li to jednako bjelodano jasno? Međunarodni komunistički pokret još uvijek pati od raspršivanja snaga, zaostaje za objektivnim odnosima snaga samih klasa u većoj ili manjoj mjeri (Na prostoru bivše Jugoslavije pokret zaostaje za mnogo decenija!), a ostaje neriješen zadatak rekonstituisanja ili konstituisanja

komunističkih partija u velikoj većini svijeta. Proučavanje golemog doprinosa Mao Ce Tunga trima sastavnim dijelovima marksizma: marksističkoj filozofiji; političkoj ekonomiji; naučnom socijalizmu – to je u ovim uslovima izvanredan zadatak u kojem uveliko zaostajemo za Međunarodnim komunističkim pokretom.

Moramo početi s pitanjem filozofije, jer je to pitanje kojem moramo posvetiti najviše pažnje u našem izučavanju teorijskog doprinosa predsjednika Mao Ce Tunga. U oblasti filozofije, Mao Ce Tung je preuzeo zadatak koji je Lenjin započeo, te je produbio samu suštinu dijalektike i definisao zakon protivrječnosti kao osnovni zakon materijalističke dijalektike.

Predsjednik Mao Ce Tung postavlja problem na sljedeći način:

*„Zakon protivrječnosti, svojstvene stvarima, pojavama, ili zakon jedinstva suprotnosti, jeste osnovni zakon materijalističke dijalektike. Lenjin kaže: „U pravom smislu reči dijalektika i jeste izučavanje protivrječnosti u samoj suštini predmeta. . .”. Ovaj zakon Lenjin često naziva suštinom dijalektike ili jezgrom dijalektike. **Zato, izučavajući ovaj zakon, moramo dodirnuti mnoge probleme, moramo dodirnuti mnoga filozofska pitanja. Ako se u tim pitanjima snađemo, onda ćemo shvatiti same osnove materijalističke dijalektike. To su sledeća pitanja: dva pogleda na svet, univerzalnost (sveopštost) protivrječnosti, specifičnost protivrječnosti, glavna protivrječnost i glavna strana protivrječnosti, identitet i borba suprotnosti, mesto antagonizma u nizu protivrječnosti.**”*¹⁵

Predsjednik Mao Ce Tung dakle uspostavlja da je veliki Lenjin započeo ispravan zadatak i da je potrebno riješiti određena pitanja dijalektike koja je on postavio. Predsjednik Mao Ce Tung uspješno rješava ove probleme te dolazi do zaključka:

*„Sad možemo napraviti kratak opšti zaključak. Zakon protivrječnosti svojstvenih stvarima, pojavama, ili zakon jedinstva suprotnosti, **jeste osnovni zakon prirode i društva, pa prema tome i osnovni zakon mišljenja.** On je direktno suprotan metafizičkom pogledu na svet. Njegovo otkriće izazvalo je veliku revoluciju u istoriji saznanja. S gledišta dijalektičkog materijalizma protivrječnosti postoje u svim procesima koji se događaju u objektivnim pojavama i subjektivnom mišljenju, protivrječnosti ispunjavaju svaki proces od početka do kraja, - u tome se sastoji **univerzalnost i apsolutnost protivrječnosti.** Protivrječne pojave i svaka strana jedne protivrječnosti imaju svoje osobenosti – **u tome se sastoji specifičnost i relativnost protivrječnosti.** Suprotnostima je, u određenim uslovima, svojstven identitet, zbog čega je moguće njihovo koegzistiranje u jednom kao i njihovo pretvaranje u svoju suprotnost. U tome se takođe sastoji specifičnost i relativnost protivrječnosti. Ali borba suprotnosti je neprekidna, ona traje i za vreme koegzistiranja suprotnosti, a i za vreme njihovog pretvaranja jedne u drugu, a naročito se jasno ispoljava za vreme pretvaranja jedne suprotnosti u drugu – **i u tome se opet sastoji univerzalnost i apsolutnost protivrječnosti.** Kad izučavamo specifičnost i relativnost protivrječnosti, treba voditi računa o razlici između glavne i sporedne strane protivrječnosti. Kad izučavamo opšti karakter protivrječnosti i borbu suprotnosti, treba voditi računa o razlici između raznovrsnih oblika borbe suprotnosti, u protivnom slučaju će greške biti neizbežne.”*¹⁶

Iz ovoga vidimo da je materijalistička dijalektika izučavanje zakona protivrječnosti i samo njega. Ostali zakoni samo su izvedeni iz ovog jednog osnovnog. To je filozofski razvoj najdalekosežnije važnosti s kojim se moramo uhvatiti u koštac.

Svaka stvar i svaki fenomen jeste jedinstvo suprotnosti – jedno koje se razdvaja na dva. U uobličavanju ovog jedinstva, novo se prvobitno pojavljuje kao krho i slabašno, dok staro biva dominantno i određuje kvalitet same stvari. Kroz borbu novog protiv starog, novo se nameće i jača dok staro gubi tlo pod nogama i slabi – novo postaje dominantno te nastaje promjena u kvalitetu stvari ili fenomena – ali borba još uvijek traje u novim uslovima sve dok staro u potpunosti ne izumre.

Spomenuli smo ranije dijalektiku eksproprijacije eksproprijatora koja se spominje na stotine puta u Manifestu, Kapitalu i Anti-Diringu – koristimo je kao primjer kako bismo demonstrirali da su prelazak kvantiteta u kvalitet i negacija negacije izvedeni iz jedinog osnovnog zakona, to jest zakona protivrječnosti.

Objašnjavajući odnos proletarijata i buržoazije kao jedinstvo suprotnosti, Marks piše:

„Proletarijat i bogastvo su suprotnosti. Oni čine kao takvi celinu. Oni su oboje uobličenja sveta privatne svojine. (...)

*Privatna svojina kao privatna svojina, kao bogatstvo, **prinudena je da samu sebe, a time i svoju suprotnost, proletarijat, održava u opstojanju. To je pozitivna strana protivrječnosti** u sebi samoj zadovoljena privatna svojina.*

*Proletarijat je, obrnuto, kao proletarijat prinuđen da ukine samog sebe i time svoju suprotnost koja ga uslovljava, koja ga čini proletarijatom – privatnu svojinu. **To je negativna strana protivrječnosti, njegov nemir u sebi, privatna svojina koja je rastočena i koja sebe rastače.** (...)*

U granicama suprotnosti privatni vlasnik je, dakle, konzervativna strana, a proleter destruktivna strana. Od onog polazi akcija održavanja suprotnosti, od ovog – akcija njenog uništenja.”¹⁷

Ovdje dakle jasno vidimo – proletarijat i buržoazija čine jedinstvo suprotnosti, u kojem je buržoazija dominantna, konzervativna strana protivrječnosti, te samim tim i prinudena da održava to jedinstvo suprotnosti. S druge strane, proletarijat čini negativnu, destruktivnu stranu protivrječnosti – on vapi da ukine sebe kao klasu samim tim on vapi da revolucionarno negira jedinstvo suprotnosti. Buržoazija afirmiše jedinstvo suprotnosti a proletarijat ga negira.

Proletarijat kao bijeda svjesna svoje duhovne i fizičke bijede izvršuje presudu privatnoj svojini koju je ona sama sebi izrekla stvaranjem proletarijata kao klase – naoružan diktaturom on sprovodi eksproprijaciju eksproprijatora ukidanjem kapitalističke svojine koja dominira nad društvenom proizvodnjom. Ovo je negacija eksproprijacije slobodnih proizvođača, negacija negacije. Jasno je, dakle, da dotle dokle negacija negacije objašnjava razvoj i rješavanje dvije ili više protivrječnosti u lančanom razvoju, ona je moćno oruđe razumijevanja kretanja materije. Na taj način Marks koristi negaciju negacije kroz njegov Kapital, ali razumije se da negacija negacije sama po sebi ne određuje razvoj protivrječnosti kojima se bavi.

Jedno se razdvaja na dva, to je suština zakona protivrječnosti koja otkriva da prelazak kvantiteta u kvalitet i afirmacije u negaciju ne čine zasebne zakone odvojene od zakona protivrječnosti. Ovaj golemi doprinos produbljavanja suštine dijalektike pripada isključivo predsjedniku Mao Ce Tungu.

Predsjednik Mao Ce Tung, polazeći od učenja Engelsa i Lenjina, primjenjuje zakon protivrječnosti na marksističku teoriju saznanja, dovršivši njen razvoj. On dolazi do zaključka da društvena praksa i znanje čine jedinstvo suprotnosti u procesu saznanja – biće određuje svijest – a svijest onda postaje materijalna sila sposobna transformisati svijet.

*„Kroz praksu otkrivati istine i kroz praksu potvrđivati istine i razvijati istine. Od čulnog saznanja aktivno prelaziti na racionalno saznanje i, dalje, od racionalnog saznanja na aktivno rukovođenje revolucionarnom praksom, na preobražaj subjektivnog i objektivnog svijeta. **Praksa – saznanje, opet praksa – i opet saznanje, - ovaj oblik u svom cikličnom ponavljanju nema kraja, a sadržaj ciklusa prakse i saznanja svaki put se diže na viši stepen. Takva je u celini teorija saznanja dijalektičkog materijalizma, takav je pogled na svijet dijalektičkog materijalizma na jedinstvo znanja i akcije.**”*¹⁸

U oblasti političke ekonomije, osim što je dao veliki doprinos izgradnji socijalizma, predsjednik Mao podrobno razvija marksističko-lenjinističku teoriju imperijalizma. On analizira da se u ugnjetenim zemljama kapitalizam nije razvio revolucionarnim, demokratskim putem razvoja, već povezan s finansijskim kapitalom u savezu s imperijalizmom i domaćim zemljoposjednicima. Vladajuća klasa u ovim zemljama jeste velika buržoazija koja čini podređen ali neizostavan dio ekstraeksploatacije proletarijata ugnjetenih zemalja. Ova velika buržoazija se dijeli na dvije frakcije – kompradorsku i birokratsku – i dok se ne može mjeriti s imperijalističkom buržoazijom, ona je nagrađena za svoje ropstvo tako što ostvaruje monopol na domaćem tržištu, stoga je ona monopolistička buržoazija i ostvaruje monopolistički profit u odnosu na srednju, to jest nacionalnu, buržoaziju.

Ova velika monopolistička birokratsko-kompradorska buržoazija koristi svoj monopol kako bi služila imperijalizam: kroz monopol nad vanjskom trgovinom u saradnji s finansijskim kapitalom; kroz kontrolisanje industrije, gdje je cilj održavanje velikih imanja i monopolističkih odnosa vlasništva; kroz ograničavanje srednje buržoazije, kojoj ograničava političke privilegije i prisiljava da zarađuje minimalni profit.

Imperijalizam potiskuje kapitalističku zemljišnu rentu i obezbjeđuje postojanje polufeudalnog zemljišnog monopola – održavajući razorenu seljačku ekonomiju koja proizvodi osnovnu hranu i određuje niske plate proletarijata. Ova razorena seljačka ekonomija je izvor stalnog izvoza stanovništva u urbane centre što omogućava ekstraeksploataciju proletarijata. Istovremeno, potiskivanje kapitalističke zemljišne rente omogućava imperijalistima da mnogo jeftinije iskoriste prirodna bogatstva ugnjetene zemlje.

Razlog za održavanje razorene seljačke ekonomije u ugnjetenim zemljama se dakle ne sastoji u tome da je pojedinačna seljačka proizvodnja efikasnija od krupne mehanizovane proizvodnje, već u tome što izolovano seljaštvo ne može prisiliti monopolizovano kapitalističko tržište da kupi njegov proizvod osim za cijenu nižu od cijene proizvodnje. To je suvoparan krug koji obezbjeđuje ugnjetavanje seljaštva, njihove jadne uslove života i izvoz radne snage u gradove.

Ovo je birokratski kapitalizam koji se razvio u svim ugnjetenim zemljama svijeta eksplicitno vezan s polufeudalnošću. Bez obzira na to koliko mala bila razorena seljačka ekonomija, održavanje feudalnosti u ugnjetenim zemljama neophodno je imperijalizmu za izvlačenje maksimalnog profita. Feudalnost se kamuflira promjenom oblika, ali ostaje.

Gore opisana međusobna zavisnost imperijalizma, birokratskog kapitalizma i polufeudalizma čini nemogućim uspostavljanje kapitalističkog društva buržoaske diktature u ugnjetenim zemljama. To znači da se demokratski zadaci u tim zemljama mogu riješiti samo demokratskom revolucijom novog tipa, onom koju predvodi proletarijat i koja neprekidno napreduje prema socijalizmu.

*„Istina je da je ovo razdoblje konačnih trzaja umirućeg imperijalizma - >>imperijalizam je kapitalizam na umoru<<. **No upravo zato što umire, njegov opstanak sve više ovisi o kolonijama i polukolonijama i on sigurno neće dopustiti nijednoj koloniji ili polukoloniji da uspostavi nešto što bi bilo nalik kapitalističkom društvu pod diktaturom vlastite buržoazije.**”¹⁹*

Odavde počinjemo s Mao Ce Tungovim doprinosom naučnom socijalizmu – gdje je predsjednik Mao razvio marksističku teoriju države, uspostavivši novo demokratsku revoluciju kao buržoasko-demokratsku revoluciju novog tipa u svim kolonijalnim i polukolonijalnim zemljama kao neodvojiv dio Svjetske proletrske revolucije.

Predsjednik Mao Ce Tung uspostavlja:

*„Međutim, još za određeno povijesno razdoblje taj oblik **[diktatura proletarijata]** nije prikladan za revolucije u kolonijalnim i polukolonijalnim zemljama. Zato se u tom razdoblju mora prihvatiti treći oblik države u revolucijama **svih kolonijalnih i polukolonijalnih zemalja, a to je nova demokratska republika.** Taj oblik odgovara određenom povijesnom razdoblju i stoga je prijelazan, no ipak nužan i ne možemo ga izbjeći.”²⁰*

I;

*„Iako je takva revolucija po svom društvenom karakteru u prvom stadiju u kolonijalnoj i polukolonijalnoj zemlji i dalje u osnovi buržoasko-demokratska, iako je njezin objektivni zadatak otvaranje puta razvoja kapitalizma, to više nije stara revolucija koju predvodi buržoazija radi osnivanja kapitalističkog društva i države pod buržoaskom diktaturom. To je nova revolucija koju vodi proletarijat čiji je cilj da u prvom stadiju uspostavi novo demokratsko društvo i državu pod zajedničkom diktaturom svih revolucionarnih klasa. **Stoga ta revolucija zapravo treba da proširi put razvoju socijalizma. Tijekom njezina razvoja može nastupiti nekoliko podstupnjeva zbog promjena u neprijateljskom taboru i u redovima naših saveznika, no temeljni karakter revolucije neće se izmijeniti.**”²¹*

Demokratska faza revolucije u polukolonijalnim zemljama je prvenstveno revolucija protiv imperijalizma, feudalizma i birokratskog kapitalizma, ona stoga otvara put razvoju kapitalizma i stvarnoj industrijalizaciji, ali to nije njen sadržaj. Nova demokratska revolucija ne pripada starim buržoaskim revolucijama, već je njen sadržaj proletrski – da raširi put za razvoj socijalizma. Republika nove demokratije počinje da sprovodi socijalističke zadatke i neprekidno prerasta u socijalističku revoluciju. Ovo je marksističko učenje o odnosu demokratske i socijalističke revolucije koje su obogatili i razvili veliki Lenjin i predsjednik Mao.

*„>>Uspostavimo čvrst društveni poredak nove demokracije.<< **To je štetna formulacija. U prijelaznom se razdoblju cijelo vrijeme zbivaju promjene i socijalistički se činioici javljaju svaki dan. Kako se može >>uspostaviti taj čvrsti poredak nove demokracije<<? Bilo bi uistinu teško da se on >>čvrsto uspostavlja<<!***

Na primjer, preobražavaju se privatna industrija i trgovina, pa ako se u drugoj polovici godine >>uspostavi<< poredak, sljedeće godine on više neće biti >>čvrst<<. Promjene se također odvijaju iz godine u godinu i u uzajamnoj pomoći i suradnji u poljoprivredi. Prijelazno je razdoblje puno protivrečnosti i sukoba. Naša sadašnja revolucionarna borba još je temeljitija od od revolucionarne oružane borbe u prošlosti. To je revolucija koja će jednom zauvijek pokopati kapitalistički sistem i sve ostale izrabljivačke sisteme, ideja o >>uspostavljanju čvrstog društvenog poretka nove demokracije<< protivi se realnostima naše borbe i sprečava napredak socijalizma.”²²

Zasnivajući se na Marksu i Lenjinu, ovako je stvari objašnjavao i drug Vlado Dapčević. Shvativši odnos između demokratske i socijalističke revolucije razrađen već u *Manifestu*, on je kazao da se u historiji etape ne mogu preskakati, već je na dnevnom redu u zemljama bivše Jugoslavije demokratska revolucija za uspostavljanje istinske demokratije i pune ravnopravnosti naroda. Ova velika teza je razrađena i obogaćena u okviru procesa borbe novog protiv starog, kroz dvolinijsku i klasnu borbu prije svega dubljim shvatanjem učenja predsjednika Mao Ce Tunga. Jugoslovenska narodna revolucija neće poprimiti nikakav drugi oblik osim narodnog rata za uspostavljanje republike nove demokratije. Uzgred budi rečeno, isto važi i za sve druge kolonijalne i polukolonijalne zemlje – Filipine, Tursku, Indiju, Poljsku, Čile, itd.

Oportunisti svih zemalja su danas toliko sigurni u svoju kontrolu nad revolucionarnim i radničkim pokretom da se usuđuju osujetiti polukolonijalni i polufeudalni karakter ugnjetenih zemalja. Čineći to, oni daju potporu otpadničkom trockističkom revizionizmu, negiraju imperijalizam ili mu pridaju „progresivnu” stranu. Svoju izdaju oni opravdavaju „novim situacijama” i „promjenama u svijetu” – koje potkrjepljuju falsifikacijama.

Čitalac se doduše sjeća da je Lenjin kategorisao imperijalizam kao „reakcija na cijeloj liniji” – reakcija koja ometa nacionalni razvoj, likvidaciju starih odnosa i uspostavljanje novih. Čitaocu onda neće biti iznenađujuće da je predsjednik Mao nasuprot ovim revizionističkim fantazijama uspostavio da:

„Cilj imperijalističkih snaga koje su okupirale Kinu sigurno nije pretvaranje feudalne Kine u kapitalističku Kinu. Nasuprot tome, njihov cilj je pretvaranje Kine u njihovu koloniju ili polukoloniju.”²³

I tako vidimo! Nova demokratska revolucija je demokratska revolucija novog tipa koju predvodi proletarijat protiv imperijalizma, feudalizma i birokratskog kapitalizma. Narodna revolucija pod rukovodstvom proletarijata, koja ujedinjuje veliku većinu narodnih masa da uspostavi zajedničku diktaturu svih revolucionarnih klasa zasnovanu na savezu radnika i seljaka. To je prelazni oblik države koji neizbježno ustupa mjesto diktaturi proletarijata.

Sasvim je jasno da, baš kako je to uradio i veliki Lenjin, rješavajući naizgled specifične probleme jedne zemlje predsjednik Mao Ce Tung je dao važan doprinos Svjetskoj proleterskoj revoluciji. Ovo nam pokazuje: prijeko je potrebno da se univerzalna ideologija međunarodnog proletarijata primjeni na konkretne uslove, jer bez takve konkretizacije ne može biti revolucije. Kineska revolucija nikada ne bi bila pobjednička da se marksizam-lenjinizam nije konkretizovao u skladu s kineskim prilikama u Mao Ce Tungovu misao.

S uspostavljanjem republike nove demokratije i zbacivanjem zemljoposjedničke i birokratskokapitalističke klase, predsjednik Mao Ce Tung uspostavlja da je protivrječnost između proletarijata i buržoazije postala glavna protivrječnost u Kini. Goleme narodne mase, predvođene od strane proletarijata, kretale su se kao ljudske rijeke kroz Kinu, sprovodivši revoluciju i podsticavši proizvodnju – postavili su ekonomske temelje socijalizma.

Proletarijat je postao vladar sopstvene budućnosti. Morao je naučiti rukovoditi s čitavim komplikovanim privrednim, političkim i kulturnim životom ogromne kineske zemlje. Zadatak proletarijata u konačnici ipak nije bio da upravlja, već da revolucionariše. Socijalizam nije krava muzara, socijalizam je borba na život i smrt između komunizma u nastajanju i umirućeg kapitalizma.

Zadatak diktature proletarijata sastoji se u ukidanju klasa uopšte, ukidanju svih odnosa proizvodnje na kojima one počivaju, ukidanju svih društvenih odnosa koji odgovaraju tim odnosima proizvodnje, prevratu u svim idejama koje proizlaze iz tih društvenih odnosa. Drugim riječima, da komunizam u nastajanju sebi podredi sve elemente društva i da iz njih stvori organe koji mu još nedostaju tako da svaki odnos pretpostavlja svaki drugi u svom komunističkom obliku. Tako stvar objašnjava Marks.

„Treba imati u vidu da se nove proizvodne snage i odnosi proizvodnje ne razvijaju iz ničega, niti iz zraka, niti iz krila ideje koja samu sebe postavlja, već u okviru i u suprotnosti prema već postignutom razvitku proizvodnje i naslijeđenim, tradicionalnim odnosima vlasništva. Ako u završenom građanskom sistemu svaki ekonomski odnos pretpostavlja drugi u građansko-ekonomskom obliku, i tako je sve što je postavljeno ujedno pretpostavljeno, isti je taj slučaj sa svakim organskim sistemom. Sam taj organski sistem kao totalitet ima svoje pretpostavke, i njegov razvoj u totalitet sastoji se upravo u tome da sebi podređuje sve elemente društva ili da iz njega stvara organe koji mu još nedostaju. Tako on historijski postaje totalitet. Postajanje sistema tim totalitetom sačinjava jedan moment njegovog procesa, njegovog razvitka.”²⁴

Dok se ovaj proces ne svrši, klasna borba se nastavlja i proletarijat, osim ako ne želi da sve njegove borbe budu uzaludne, mora održati vlastitu diktaturu.

„Mi smo govorili o diktaturi proletarijata, govorili smo da proletarijat mora biti klasa koja vlada nad svima ostalim klasama. Mi ne možemo uništiti razlike među klasama dok se potpuno ne izgradi komunizam.”²⁵

„Marks je pisao u kritici Gotskog programa: „Između kapitalističkog društva i komunističkog društva leži period revolucionarnog preobražaja prvog u drugo. Njemu odgovara i politički prelazni period, i država tog perioda ne može biti ništa drugo osim revolucionarna diktatura proletarijata.” Dosad je ova istina bila za socijaliste neosporna, a ona sadrži priznanje države sve do prerastanja pobjedničkog socijalizma u potpuni komunizam.”²⁶

Stoga, Marks ističe permanentnost revolucije, zamišljajući socijalističku revoluciju kao niz uzastopnih velikih skokova. Ipak, uprkos mnogim velikim borbama proletarijata problem je bio neriješen sve do 1966. godine kada su kineski proletarijat i narod pronašli put, pod ličnim rukovodstvom predsjednika Mao Ce Tunga na čelu slavne Komunističke partije Kine. To je bila

suština Velike proleterske kulturne revolucije – riješiti pitanje kako voditi klasnu borbu u uslovima diktature proletarijata da bi se razvijao komunizam i spriječila opasnost restauracije kapitalizma kroz uzastopne kulturne revolucije.

Sve se razdvaja na dva i Komunistička partija nije izuzetak. Dotle dokle klasna borba traje, ona će odraziti u redovima partije. Postojanje proleterske i buržoaske linije u partiji i stvaranje buržoaskih frakcija je neizbježna pojava – gdje god postoji netačna tendencija, prije ili kasnije će pojedinci istupiti da je zagovaraju, da je formulišu u razvijenu liniju i da se bore da ta pogrešna linija zamjeni marksističko-lenjinističko-maoističku liniju partije. Razumijevanje ovoga omogućava socijalističkom proletarijatu da prepozna ovaj proces i da preuzme odlučne mjere protiv njega. Ova se borba vodi na ideološkom, kulturnom i obrazovnom polju. Stoga, pitanje ko će prevladati, proletarijat ili buržoazija, revolucionarna transformacija ili reakcija, nije riješeno i uvijek se dovodi u pitanje.

Kada je Velika proleterska kulturna revolucija pokrenuta 1966. godine, revizionistički štab u partiji koji je predvodio Lju Šaoći uspio je uzurpirati vlast u mnogim gradovima, ključnim industrijama i bio je dominantan u kulturnim i obrazovnim frontovima. Ova situacija je omogućila buržoaskom štabu da osujeti revolucionarnu liniju predsjednika Mao Ce Tunga i koristi organizacione strukture Komunističke partije Kine kao oružje za suzbijanje i kontrolu revolucionarnih narodnih masa. Ovakvo stanje se nije moglo promijeniti izdavanjem direktive – proleterski štab Komunističke partije Kine, pod ličnim rukovodstvom predsjednika Mao Ce Tunga, osvojio je većinu u Centralnom komitetu i direktno se oslanjajući na socijalistički proletarijat i njegove saveznike oslobodio je bujicu revolucionarne borbe neviđenih razmjera. Proletarijat je uzvratio udarce kapitalističkom štabu u Partiji, razbio je i protjerao njegove organizacije, sprovodivši revolucionarnu transformaciju u svim oblastima.

Pozivajući se na resturaciju kapitalizma u Kini, revizionizam pokušava poništiti ovaj doprinos riznici marksizma. Ali sjetimo se da se revolucija ne razvija kao ravna linija, već u oštrim zavojima, da su porazi neizbježni ali se ne trebaju oplakivati, već se lekcije trebaju izvući. Borba kontrarevolucije i revolucije ne negira rješenje problema nastavka revolucije pod diktaturom proletarijata. Oblici ove borbe proističu iz osobenosti date situacije.

Konačno, završit ćemo ovaj odjeljak o doprinosima predsjednika Mao Ce Tunga naučnom socijalizmu s vojnom teorijom međunarodnog proletarijata – gdje su predsjednikova vanredna otkrića u vojnoj nauci kumulirala u teoriju dugotrajnog narodnog rata.

Još su osnivači naučnog socijalizma, Marks i Engels, predvidjeli da će proletarijat neizbježno razviti vlastitu vojnu teoriju.

*„Savremeno vođenje rata pretpostavlja, dakle, emancipaciju buržuja i seljaka, ono je vojni izraz te emancipacije. **Emancipacija proletarijata imaće takođe svoj vojni izraz, stvorice osoben, nov metod ratovanja.**”*²⁷

U pobjedama svjetsko-istorijskog značaja koje je izvojevala Komunistička partija Kine, pod ličnim rukovodstvom predsjednika Mao Ce Tunga, stvorila je čitav niz strategija i taktika pomoću kojih je proletarijat koji se hrva za vlast s buržoazijom iskoristio svoja preimućstva kako bi napao protivnika na njegove slabe strane. Ovako se vojna nauka razvija, svaka klasa razvija superiornu strategiju koja proističe iz njenog materijalnog položaja a s kojom se stare klase ne mogu nositi.

Buržoazija je prvobitno jaka i nadmoćnost snaga je na njenoj strani. U skladu sa sopstvenim metodom ratovanja, ona se oslanja na moderno oružje, logističke i proizvodne sposobnosti. S druge strane, proletarijat je prvobitno slab i nadmoćnost snaga nije na njegovoj strani, on se oslanja na visoko svjesne revolucionarne mase i njegovu sposobnost da rukovodi revolucionarnim narodnim pokretom. Uzajamni odnos snaga dakle nije u korist proletarijata, ali ta prvobitna nadmoćnost neprijateljskih snaga nema apsolutni, već relativni karakter. Snagu neprijatelja podrivaju drugi, po njega nepovoljni faktori, istovremeno nadoknađujući našu slabost. S promjenama u ovom uzajamnom odnosu snaga, nastaje razvoj u etapama samog rata i to je razlog za njegovu dugotrajnu prirodu.

„Što se tiče pristalica teorije o brzoj pobjedi, oni ne shvataju da je rat takmičenje u snazi i da je potpuno nerazumno preduzimati odlučne strategiske bitke i prevremeno pomišljati na to da se počne sa oslobađanjem zemlje sve dok nije došlo do određenih promjena u odnosu snaga zaraćenih strana.”²⁸

i;

„Prva etapa biće etapa ofanzive neprijatelja i naše strateške odbrane, druga etapa – etapa strateškog utvrđivanja neprijatelja i naše pripreme za protoofanzivu, treća etapa – etapa naše protivofanzive i strateškog otpustanja neprijatelja.”²⁹

Pokretačka snaga ovog razvoja je pravilno rukovanje protivrječnostima s kojima se zaraćene strane suočavaju. Partija se mora oslanjati na narodne mase i uspostavljati odgovarajuće metode rada s promjenama u objektivnoj situaciji kako ne bi stvorila organizacione okove za dalji razvitak dugotrajnog narodnog rata. Partija ima samo jedan osnovni cilj – osvajanje vlasti – i ovdje se ističe u potpunosti dijalektika izgradnje i uništenja. Partija i njena Narodna armija osvajaju oblasti podrške revolucionarnim nasiljem i kroz organizacije jedinstvenog fronta stvaraju novu vlast, razvijajući naknadno nove odnose.

U prvoj etapi strateške odbrane postoji velika razlika između naših snaga i snaga neprijatelja, partizansko ratovanje postaje jedini način da se pokrene i primjeni sva snaga naroda protiv neprijatelja, da se neprijatelj dugotrajno iscrpi i demoralise i da se osvoji nova vlast na ruševinama stare. Kada protivnik želi da se bori s nama, mi mu ne dopuštamo to zadovoljstvo i on nas ne može ni pronaći, ali kada mi želimo da se borimo s protivnikom, pobrinut ćemo se da napadamo samo onda kada postoji ogromna šansa za uspjeh, kada angažman neće dugo trajati i naše će snage ostati očuvane. Tako ćemo degradirati i pogoršati položaj protivnika tijekom dugotrajnog sukoba dok istovremeno gradimo novu vlast ciglu po ciglu i pripremamo se za buduće sukobe.

„Druga etapa se može nazvati etapom strategiske ravnoteže. Na kraju prve etape, zbog nedovoljne žive sile kod neprijatelja i zbog našeg upornog otpora, neprijatelj će biti primoran da obeleži određene krajnje tačke svoje ofanzive. Pošto zauzme te tačke, počće sledeća etapa u kojoj će neprijatelj prekinuti ofanzivu i preći na utvrđivanje teritorije koju je zauzeo (...)

Ali tada će se on, oči u oči, sukobiti sa upornim partizanskim ratom. Koristeći se time što će u pozadini neprijatelja ostati rejoni koje on zbog nedostatka snaga neće moći da zaposedne, partizani će već u prvoj etapi svuda početi partizanski rat i organizovati mnogobrojne uporišne baze, što će stvoriti ozbiljnu opasnost za nastojanja neprijatelja da se učvrsti na teritoriji koju je okupirao. Zbog toga će se i u drugoj

etapi kao i ranije voditi razgranata vojna dejstva. Što se tiče oblika u kojima će se voditi rat u ovoj etapi, za nas će glavni značaj imati partizanski rat, a manevarska dejstva regularne vojske igraće pomoćnu ulogu (...)

Trajanje ove etape zavisiće od stepena do kog se izmenio odnos snag između nas i neprijatelja, a takođe i od promena u međunarodnoj situaciji.” ³⁰

U drugoj etapi, naše snage su jednake snagama neprijatelja. Vlast jedinstvenog fronta dobija sve veću podršku dok stara vlast postaje sve više krha, fragmentirana i nesposobna održati se u životu. U ovoj etapi, partizansko ratovanje je dopunjeno manevarskim ratovanjem, ali ostaje osnovni oblik borbenih dejstava.

„Ako se u prvoj etapi, zbog postojećih uslova, otsudnoj odbrani ne može pridavati veliki značaj, u trećoj etapi, zbog promjenjenih uslova i promjenjenih ratnih zadataka, napad na utvrđene položaje neprijatelja igraće prilično važnu ulogu. **Partizanski rat, za razliku od druge etape, kad je on bio osnovni oblik borbenih dejstava, u ovoj etapi opet će igrati pomoćnu ulogu, i biće u strategiskim razmerama usklađen sa manevarskim i poziciskim ratom regularne vojske.**” ³¹

U trećoj etapi, nadmoćnost snaga je na našoj strani. Glavna crta ove etape jeste da Komunistička partija juriša naprijed da osvoji potpunu vlast u zemlji a neprijatelj je u potpunosti gubi. Tako će se kroz tri etape odvijati dugotrajni revolucionarni proces kroz koji će klasa i narod savladati daleko jačeg neprijatelja.

Neka nam bude dopušteno da se s našom temom sada i rastanemo. Priroda samog predmeta je opsežna i moglo bi se još mnogo štošta napisati, ali naš zadatak je čitaocu već jasan. S ovim, mi privodimo pri kraju naš odeljak o marksizmu-lenjinizmu-maoizmu.

REKONSTITUCIJA KOMUNISTIČKE PARTIJE JUGOSLAVIJE POD MAOIZMOM JE ZADATAK SVJESNOG SOCIJALISTIČKOG PROLETARIJATA.

Partija je jedinstvo između revolucionarne teorije i društvene prakse, izgraditi partiju znači izgraditi revolucionarni pokret. Naš komitet smatra da je koncentrična izgradnja tri instrumenta revolucije koju je razvio drug Gonzalo izraz zakona koji regulišu izgradnju partije i smatra je vodičem za akciju. Sve počiva na Komunističkoj partiji i njeno rekonstituisanje je izvanredni zadatak koji naš frontovski rad mora služiti.

Komitet za rekonstituciju Komunističke partije Jugoslavije, siguran u svoj put i svjestan svog cilja polazi od toga da je glavna potreba klasne borbe jugoslovenskog proletarijata rekonstituisanje njegove klasne partije. To je neophodno jer klasni interesi proletarijata od njega zahtijevaju da bude rukovodilac i hegemon jugoslovenske narodne revolucije.

Ali šta tačno znači rekonstituisanje Komunističke partije Jugoslavije? Uspostaviti zadatak ali ostaviti njegov sadržaj nedefinisanim nije dvolinijska borba već formalni radikalizam koji podsjeća na „radikalizam” sitne buržoazije i njenih raznovrsnih političkih izraza. Rekonstituisanje Komunističke partije Jugoslavije je danas, ukratko, prepoznavanje velike istorijske uloge i vrijednosti Komunističke partije Jugoslavije – uzimajući njenu osnovu i radeći na razvoju njezine ideološko-političke osnove, prilagođavajući organizaciono političkom. Sve to s ciljem razvoja dugotrajnog narodnog rata.

Drug Vlado Dapčević bio je preteča ovog velikog zadatka. U svojim naporima da učini gore navedeno, ujedinio je oko svog rukovodstva marksiste-lenjiniste bivše Jugoslavije i osnovao Partiju rada. Iako je Partija rada nakon smrti druga Vlada postala revizionistička organizacija, drug Vlado Dapčević odigrao je značajnu ulogu u postavljanju osnove za kvalitativan raskid s revizionizmom unutar jugoslovenskog komunističkog pokreta. On je uspostavio put za jugoslovensku revoluciju i upravo je ta posljednja borba Vlade Dapčevića otvorila put za prihvatanje maoizma i osnivanje našeg komiteta koji u svom razvitku mijenja, usavršava i obogaćuje pojedine zastarale postavke Komunističke partije Jugoslavije s novim postavkama koje odgovaraju novim istorijskim uslovima.

Nadmoćnost KR-KPJ nad revizionističkim organizacijama sastoji se baš u tome što je razmatrala organizacione forme partijskog rada istorijski, u skladu s konkretnom istorijskom situacijom i u nerazdvojivoj vezi s uslovima klasne borbe i aktuelnim političkim zadacima. Sve to dok se konstantno obogaćuje međunarodnim nasljeđem i usklađuje s praksom.

Komitet za rekonstituciju Komunističke partije Jugoslavije ne krije svoje ciljeve, otvoreno izjavljujemo pred našim narodom, a posebno radnicima i seljacima, da se naša dužnost sastoji u tome da odbacimo nakaradne iluzije revizionizma i imperijalizma i da se pripremimo za borbu usred međunarodne oluje klasne borbe!

Put je dug i mučan, ali suđeno nam je da pobijedimo!

**SMRT REVIZIONIZMU! ŽIVIO MARKSIZAM-LENJINIZAM-MAOIZAM,
PRVENSTVENO MAOIZAM!**

ZA REKONSTITUCIJU KOMUNISTIČKE PARTIJE JUGOSLAVIJE!

ODBACITE ILUZIJE, PRIPREMITE SE ZA BORBU!

- 1 V. I. Lenjin, *Izabrana dela u dva tomova. Tom I. Knj. 1, Šta da se radi?* Beograd: Kultura, 1948, str. 182.
- 2 V. I. Lenjin, *Izabrana dela u dva tomova. Tom I. Knj. 1, Šta da se radi?* Beograd: Kultura, 1948, str. 195.
- 3 K. Marks i F. Engels, *Komunistički manifest*. Beograd: Mladost, 1974, str. 60.
- 4 K. Marks i F. Engels, *Komunistički manifest*. Beograd: Mladost, 1974, str. 41.
- 5 V. I. Lenjin, *Izabrana dela u 16 tomova. Tom. 14, Oktobar 1920 - Mart 1923, O proleterskoj kulturi*. Beograd: Kultura, 1960, str. 38.
- 6 V. I. Lenjin, *Izabrana dela. Tom. 1. Knj. 1, Tri izvora i tri sastavna dela marksizma*. Beograd: Kultura, 1948, str. 60.
- 7 V. I. Lenjin, *Izabrana dela u 16 tomova. Tom. 7, Materijalizam i empiriokriticizam: kritičke primedbe o jednoj reakcionarnoj filozofiji*. Beograd: Kultura, 1960, str. 130.
- 8 V. I. Lenjin, *Izabrana dela u 16 tomova. Tom. 15, Filozofske sveske*. Beograd: Kultura, 1960, str. 351.
- 9 V. I. Lenjin, *Izabrana dela u 16 tomova. Tom. 15, Filozofske sveske*. Beograd: Kultura, 1960, str. 352.
- 10 V. I. Lenjin, *Izabrana dela u dva tomova. Tom I. Knj. 2*. Beograd: Kultura, 1948, str. 430, 431.
- 11 J. Staljin, *Pitanja lenjinizma*, 11. izd. Beograd: Kultura, 1946, str. 13, 14.
- 12 V. I. Lenjin, *Izabrana dela u 16 tomova. Tom. 13, Mart 1919 - septembar 1920, II Kongres naroda istoka*. Beograd: Kultura, 1960, str. 308.
- 13 V. I. Lenjin, *Izabrana dela u 16 tomova. Tom. 10, Jun 1916 - jun 1917, O karikaturi marksizma i o >>imperijalističkom ekonomizmu<<*. Beograd: Kultura, 1960, str. 212.
- 14 J. Staljin, *Pitanja lenjinizma*, 11. izd. Beograd: Kultura, 1946, str. 74, 76, 78, 81, 82.
- 15 C. T. Mao, *Izabrana dela, Knj. 1, tom 9*. Beograd: Vojno delo, 1957, str. 269
- 16 C. T. Mao, *Izabrana dela, Knj. 1, tom 9*. Beograd: Vojno delo, 1957, str. 297
- 17 F. Engels, Karl Marks, *Sveta porodica: ili kritika kritične kritike protiv Bruna Bauera i drugova*. Beograd: Kultura, 1964, str. 37.
- 18 C. T. Mao, *Izabrana dela, Knj. 1, tom 9*. Beograd: Vojno delo, 1957, str. 268.
- 19 C. T. Mao, *Kineska revolucija i socijalizam, tom. 12*. Zagreb: Globus, 1981, str. 217
- 20 C. T. Mao, *Kineska revolucija i socijalizam, tom. 12*. Zagreb: Globus, 1981, str. 213.
- 21 C. T. Mao, *Kineska revolucija i socijalizam, tom. 12*. Zagreb: Globus, 1981, str. 207.
- 22 C. T. Mao, *Kineska revolucija i socijalizam, tom. 12*. Zagreb: Globus, 1981, str. 421, 422.
- 23 C. T. Mao, *Kineska revolucija i socijalizam, tom. 12*. Zagreb: Globus, 1981, str. 180.
- 24 K. Marks i F. Engels, *Dela. Tom. 19, Osnovi kritike političke ekonomije: (ekonomski rukopisi 1857-1859), deo 1*. Beograd: Institut za međunarodni radnički pokret; Prosveta, 1979, str. 158.
- 25 V. I. Lenjin, *Izabrana dela u 16 tomova. Tom. 12, Novembar 1917 - februar 1919, Skupština partiskog aktiva Mosvke 27 novembra 1918*. Beograd: Kultura, 1960, str. 347.
- 26 V. I. Lenjin, *Izabrana dela u 16 tomova. Tom. 10, Jun 1916 - jun 1917, Rezultati diskusije o samoopredeljenju*. Beograd: Kultura, 1960, str. 149.
- 27 K. Marks i F. Engels, *Dela. Tom. 10, Avgust 1849 – jun 1851, Preduslovi i izgledi za rat Svete alijanse protiv revolucionarne Francuske u godini 1852*. Beograd: Institut za međunarodni radnički pokret; Prosveta, 1975, str.

- 28 C. T. Mao, *Izabrana dela, Knj. 1, tom 9. Beograd: Vojno delo, 1957, str. 419.*
- 29 C. T. Mao, *Izabrana dela, Knj. 1, tom 9. Beograd: Vojno delo, 1957, str. 412.*
- 30 C. T. Mao, *Izabrana dela, Knj. 1, tom 9. Beograd: Vojno delo, 1957, str. 413.*
- 31 C. T. Mao, *Izabrana dela, Knj. 1, tom 9. Beograd: Vojno delo, 1957, str. 416.*

(Svako podebljanje je naše.)